

Kvinnustríðið avskeplað

Lívið er meira enn undirlív

Tá orð sum smásinni, hugmóð, fávitska og líkasæla verða knýtt at mínum yrki, er neyðugt at gera eina viðmerking. Sjálvt um tað var ein væl umhugað avgerð ikki at skrivað nakað um tiltakið í Norðurlanda Húsinum altjóða kvinnudagin.

Hanus Andreassen finst í Sosialinum 3. apríl at tí «frisinnaða, framburðshugaða og sosiala» Sosialinum, tí einki varð skrivað um kvinnudagin. Og so illgitir hann, hví blaðkvinnan ikki fór «fúkandi niðan í Norðurlandahúsið».

Tað ber ikki til at skriva um eitt tilíkt tiltak og krógva egna meining. Og í staðin fyri at fara í Norðurlanda Húsið og síðan skriva minar atfinningar, valdi eg at tuga. Høvdu aðrar hug at halda kvinnudagin upp á handan máttan, so skuldi eg ikki órógva við mínum atfinningum.

Starvsfelagar mínir kundu ikki skriva um tiltakið, tí teir vóru allir av skeivum kyni, og aðrar kvinnur bóru seg undan at skriva.

Á skránni var tó eitt

evni, ið eg metti hava áhuga fyri vanlig fólk. Tað var fyrilestur hjá Onnu D. Hentze og Sigrun Samuelsen um rúsdrekka-misnýtslu hjá føroyskum kvinnum. Kanning teirra skrivaði eg eina grein um upp undir kvinnudagin, og tað var samstundis ein fráboðan um tiltakið.

Luksus-trupulleikar

Altjóða kvinnudagurin byrjaði sum ein stríðsdagur. Ein dagur at gera vart við órættin, ið kvinnum er fyri, og eitt amboð fyri at vinna kvinnum javnrættindi.

Í nýggjari tíð hava borgarligar kvinnur tó gjørt

dagin til nakað annað. Men 8. mars er framvegis ein stríðsdagur. Eitt nú í Danmark vórðu figgjarligu viðurskiftini til viðgerðar. Somuleiðis í Íslandi, sum kvinnurnar í útvarpinum so snildsliga fingi við í tíðindini. Í Føroyum vóru nakrir «luksustrupulleikar» tiknir fram samanbórið við aðrar trupulleikar, ið kvinnur flest hava at dragast við.

Tey fyrstu árin, tá kvinnuróslan hevði fingið fótin fyri seg til demis í Danmark, hildu tær dagin úttan atgongd fyri monnum. Men tí eru tær farnar frá, og nú hava bæði kynini atgongd til tiltøkini 8. mars. At Bente Hansen í útvarpinum segði nakað annað var kanska fyri ikki at stoyta fyrireikararnar í Føroyum??? Annars eru tað fleiri ár síðan, kvinnuróslan kom til ta niðurstøðu, at kvinnustríð er stættarstríð, har menninir eisini mugu vera við. «Vit stríða sama stríð», sum sagt verður í sanginum, ið — minnst meg rætt — Hanus Andreassen umsetti til føroyskt fyri nøkrum árum síðan.

Mammutilbiðjanin

8. mars í Føroyum vóru meira persónlig mál á skránni, m.a. sálarligir trupulleikar, viðurskiftini hjá skrivandi kvinnum og føðidepressiónir. Felagsnevniari var mammuróllan. Mamma við smábørnum. Eisini í greinini hjá Hanusi sæst henda tilbiðjanin av teimum kvinnuligu virðunum — tað at kunna eiga børn. (At tilbiðja mammuna á henda hátt, kunnu vit lata aðrar politiskar kreftir gera). Tað gevur líka sum ta fatan, at fyri at vera ein røtt kvinna, skalt tú eiga børn. Tað verður gjørd ein fyrirmyndarkvinna.

Men at vera kvinna er annað enn at hava eitt undirlív. Kvinnuna á arbeiðsmarknaðinum hoyrdu vit einki um. Einki um heimahjálpararnar, sum so sanniliga hava ført kvinnustríð sum «kroystur samfelagsbólkur». Háðaðar og speirnar, men har var eingin systirsolidaritetur. Einki um familjupolitikkinn og ta eru barnaansingaratlanina hjá Tórshavnar býráð.

Ella hugskotið hjá Niels Paula Danielsen um at reka mammurnar heim at ansa sínum børnum fyri pengar. Tað hevði verið meira hóskandi ein stríðsdag at tikið slíkar samfelagsligar spurningar fram enn teir hjá teimum útvaldu. Kvinnurnar í fjøldini hava ikki ráð at hugsa soleiðis.

Annars er tað at undirmeta kvinnurnar, tá tær verða hildnar at verða so veikar. At seta seg omanfyri og taka synd í teimum forir ongan veg. Heldur ikki tá tað verður pakkað inn í Orwell.

Eitt aftrat. Altjóða kvinnudagurin í ár var ikki skyldur við altjóða arbeiðaradagin. Líka so lítið við javnaðarstevnuna. Men gott hevði verið, um kvinnustríðið kom aftur á beina leið.

Randi Jacobsen
blaðkvinnu

Sum steppueldur

Okkara sjónarmið innan nýggju kvinnurósluna var einmælt samtykt. Vit skuldu koma okkum út um universitetsumhvørvíð, og at so nógvar kvinnur sum gjørligt skuldu fáa lut í okkara arbeiði. Vit settu okkum í samband við kvinnur í øllum stættum, við familjuna, grannakomurnar og kvinnur á ymsum arbeiðsplássum.

— Úrslitið bleiv, at kvinnuróslan breiddi seg sum steppueldur. Uttan beinleiðis at vita av tí, høvdu vit skaft nýggjar virkisformar, sum høvdu við sær, at kvinnubólkar í hundræðtali vóru stovnaðar.

Henda kvinnurósla var seinasta brotið við gomlu síðvenjuna, og tað kendi mannafólkíð sum eina ábreiðslu móti teimum — bæði á arbeiðsmarknaðinum og í heiminum.

Í dag er stóðan tann, at kvinnuróslan avbyrgdi seg so nógv frá politiska og samfelagsliga livinum, at tær hava ilt við at finna aftur til gongdar leiðir. Vit komu ov langt frá t.d. politiska arbeiðinum, har avgerðir verða tiknar. Ístaðin hava vit fingið eina kvinnumentan, sum rættiliga hevur staðfest seg. Úrslit av hesum eru kvinnumiðdeplar, kvinnuhús, kreppumiðstæðir o.a. stovnar, sum eru vorðnir stovnar í egnum samfelagi í samfelagnum.

Alt gott at siga um hesi fyrirbrigdi, men úrslitið hevur eisini víst, at kvinnuróslan er farin í tvínigar. Onnur rørslnar virkar fyri kvinnufriger-ing í sínum uppruna. Hin virkar á hægri lærustovn-

um, har granskað verður í kvinnusøguni. Nú er stundin komin, tá hesar royndir eiga at verða samansjóðarar.

— Allar súður eru ikki syftar enn — eitt nú hava kvinnur fingið sæti í politisku flokkunum á jøvnum fæti við monnum — eitt nú SF og danski Javnaðarflokkurin hevur rættiliga virkað fyri at geva kvinnum innivist.

Bente Hansen starvast í danska sjónvarpinum, har hon er filmsentreprenør. — Tað merkir, at eg havi til uppgávu at skaffa tilfar til sjónvarpið, sum ikki verður gjørt í stovninum. Í Danmark eru nógvar filmsfyrirtekur, sum gera egna framleiðslu, til sølu í Danmark og í útlánum.

— Ístaðin at gera allar sendingar á stovninum, keypa vit sendingar aðra-staðni.

— Hetta er nýtt fyrirbrigdi í Danmark, sum hevur víst, at sendingarnar verða fjelbroyttari, um ikki allar sendingar verða gjørdar í DR, sigur Bente Hansen at enda.

orð og myndir
Dagny Joensen

NB: Eg gevi Hanusi Andreassen fullkomiliga rætt, tá hann í Sosialinum hósdagin finst at tøgini um tiltøkini 8. mars á kvinnudegnum. Hóast henda grein var ætlað vikublaðnum Varpinum, sum nú liggur stilt, vegna umlegging, so verður hon nú prentað í Sosialinum.

Ongantið so góðir møguleikar sum nú at viðgera grind í Vági

Tá verða nógvar grindir funnar millum ár og dag sunnaliga eystanfyrí Suðuroynna, og skulu okur í framtíðini ikki reka grind inn á Vágs- og Trongisvágsfjørð, so verða tað nógvar grindir, sum fara í havið aftur.

Til at reka grind við, eru okur í dag sera væl fyri. Av tí, at menn hava bátar við sterkari maskinu, og til ber í dag at fáa ríkið grind á land næstan hvar tað skal verða á Vágsfjørði.

Til sjálvan grindaraksturinn hava okur grindaformenn at skipa fyri, sum hava verið formenn í meira enn 30 ár, og sum hava verið fiski- og útróðarmenn, og kenna alt til rák og streym, sum er ein fortreyt fyri at vera grindaformaður.

Til sjálvt grindadrápið eru okur so væl fyri í Vági sum helst ongastaðni, við tað at her eru stórir og góðir arabátar, sum verða nýttir sum grindabátar um grindin ikki ger landgongd beinanveg.

Uttan at tað verður sagt, so er tó greitt, at grindanevndin gevur sum grund fyri ikki at drepa grind í Vági, at tað er ikki nóg reint í melini.

Ein kann fyri ein part geva nevndini rætt í, at ikki allastaðni er nóg reint. Men í dag eru møguleikarnir góðir fyri at halda melina «Yvan land» reina fyri ein litlan pening. Møguleikarnir hava ongantið verið betur enn nú fyri at fingið reina grind í Vági, um hvalirnir beint eftir drápið verða sleipaðir til kajina og hivað upp á land. Okur hava góðar kravar sum kundu hivað alla grindina upp á kajina á báðum síðum á

fjørðinum.

Um kommunustýrið og grindaformenn tosaðu saman um hesi viðurskifti, so skuldi ligið væl fyri.

Tann sum frá óvita av er uppvaksin við grindadrápi í Vági, og seinri hevur sæð grindadráp aðra staði, hevur ringt við at skilja, at har rakstur og dráp eru so væl fyriskipað sum í Vági, skal verða gívt við at drepa grind.

Henrik Old



Henrik Old, lögtingsmaður



Er hetta vorðið søga